

Sygn. akt V GC 125/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze V Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Karolina Krzemińska
Protokolant:	sekr. sądowy Piotr Stolp

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2014 r. w Jeleniej Górze

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. M.**

przeciwko (...) **S.A. w L.**

o zapłatę kwoty 60 753,20 zł

I. umarza postępowanie ponad kwotę 3 505,38 zł,

II. w pozostałej części powództwo oddala,

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4 952 zł tytułem części kosztów procesu.

Sygn. akt V GC 125/14

UZASADNIENIE

Powód W. M. wystąpił z powództwem przeciwko (...) S.A. w L. domagając się zasądzenia kwoty 60.753,20 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 25.01.2011r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że powód był niegdyś akcjonariuszem pozwanej, lecz jego akcje zostały przymusowo wykupione przez pozwaną na mocy uchwały z dnia 6.10.2010r. za jednostronnie ustaloną cenę 751 zł za akcję. W wykonaniu tego wykupu powód z racji posiadania 40 akcji otrzymał łącznie kwotę 30.040 zł. Powód wystąpił do sądu rejestrowego o powołanie biegłego w celu ustalenia rynkowej wartości akcji, gdyż w/w cenę uważał za zaniżoną. Prawomocnym postanowieniem z dnia 06.05.2013r. SR dla Wrocławia Fabrycznej ustalił cenę wykupu akcji na kwotę 2.269,83 zł za 1 akcję. Pozwana z tytułu wykupu akcji powinna więc dopłacić powodowi kwotę 60.753,20 zł (40 x 2.269,83 zł = 90.793,20 zł – 30.040 zł = 60.753,20 zł). Powód domaga się należnych mu odsetek ustawowych od 25.01.2011r. albowiem wówczas była płatna cena sprzedaży. Powód bezskutecznie wzywał pozwaną do zapłaty. Pozwana nie wykonała zobowiązania sądu i nie ogłosiła ustalonej ceny wykupu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 26.11.2013r. w sprawie sygn. akt VGNC 1756/13 Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze V Wydział Gospodarczy uwzględnił w całości żądanie powoda.

Pismem z dnia 28.11.2013r. powód ograniczył żądanie pozwu do kwoty 22.135,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.11.2013r. a w pozostałej części cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia. Wskazał, iż czynności ta związana jest z faktem uiszczenia przez pozwaną w dniu 14.11.2013r. kwoty 60.753,20 zł, którą powód w pierwszej kolejności zaliczył na pokrycie odsetek od kwoty 60.753,20 zł za okres od dnia 26.01.2011r. do 14.11.2013r. (kwota 22.135,80 zł) a pozostałą część wpłaty (38.617,40 zł) na pokrycie należności głównej (k.55-56 akt).

W dniu 04.02.2014r. pozwana złożyła sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i wnosząc o umorzenie postępowania w sprawie oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że z uwagi na zapłatę w dniu 14.11.2013r. należności głównej w całości, postępowanie powinno zostać umorzone. Odsetki ustawowe zostały zasądzone niezgodnie z przepisami prawa albowiem zgodnie z treścią art.312§8 ksh i art.418¹§7 ksh należność ta winna zostać zapłacona w ciągu 3 tygodni od ogłoszenia ceny wykupu. Stanowisko takie zajęł także SN w wyroku z dnia 20.02.2008r. (II CSK 441/2007). Pozwana uregulowała należność jeszcze przed powzięciem informacji o wszczęciu procesu, dlatego nie powinna być obciążona jego kosztami, tym bardziej, że powód powiadomił Sąd o uiszczenia należności głównej dopiero w dniu 28.11.2013r.

Na rozprawie w dniu 25.06.2014r. pełnomocnik powoda ostatecznie ograniczył żądanie pozwu do kwoty 3.505,38 zł wraz z odsetkami od dnia 15.11.2013r. do dnia zapłaty wraz ze zrzeczeniem się roszczenia co do cofniętej części, wskazując, iż kwota 60.753,20 zł została przez powoda zaliczona w pierwszej kolejności na odsetki ustawowe liczone od dnia 06.06.2013r. do dnia 14.11.2013r., które wyniosły kwotę 3.505,38 zł, zaś pozostała kwota na należność główną (k.80 akt).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 6 października 2010r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy pozwanej działającej wówczas pod firmą (...) S.A. podjęło uchwałę w sprawie przymusowego wykupienia przez akcjonariusza większościowego - (...) S.A. akcji należących do akcjonariuszy mniejszościowych, w tym do powoda W. M. (posiadającego 40 akcji) a także uchwałę w sprawie powierzenia ustalenia ceny wykupu Kancelarii (...) z siedzibą we W..

W wycenie akcji dokonanej na zlecenie spółki wartość jednej akcji wyceniono na kwotę 751 zł.

Na tej podstawie Zarząd pozwanej wypłacił W. M. kwotę 30.040,00 zł jako cenę wykupu należących do niego akcji i jednocześnie pismem z dnia 7.04.2011 r. poinformował go o zamiarze wykreślenia go z księgi akcyjnej.

Powód nie zgodził się z dokonaną wyceną akcji i zwrócił się do sądu rejestrowego o rozstrzygnięcie sporu pomiędzy akcjonariuszami a spółką w zakresie określenia ceny akcji.

Postanowieniem z dnia 6 maja 2013r. w sprawie o sygn. akt WR IX NS Rej. KRS 6111/12/256 Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Fabrycznej we Wrocławiu, Wydział IX Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego ustalił cenę wykupu akcji w (...) S.A. w L. na kwotę 2 269,83zł za jedną akcję oraz zobowiązał Zarząd (...) S.A. w L. do ogłoszenia ustalonej ceny wykupu.

okoliczności niesporne

a nadto

dowód: - postanowienie SR dla Wrocławia Fabrycznej z dnia

06.05.2013r. –k. 9-24 akt

Pismem z dnia 20.05.2013r. powód wezwał pozwaną do zapłaty m.in. kwoty 60.753,20 zł tytułem dopłaty do ceny wykupu akcji.

okoliczności niesporne

a nadto

dowód: - wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania–

k.25-27 akt

Pozwana w dniu 14.11.2013r. uiściła na rzecz powoda kwotę 60.753,20 zł

okoliczności niesporne

a nadto

dowód: - potwierdzenie przelewu – k. 57 akt

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w brzmieniu uwzględniającym jego ograniczenie dokonane na rozprawie w dniu 25.06.2014r. nie zasługiwało na uwzględnienie.

W okolicznościach niniejszej sprawy strona pozwana nie kwestionowała istnienia oraz wysokości roszczenia powoda w zakresie zapłaty kwoty 60.753,20 zł tytułem dopłaty do ceny wykupu akcji, czemu dała wyraz spełniając świadczenie w toku niniejszego procesu.

Okoliczność ta skutkowałą cofnięciem powództwa ponad kwotę 3.505,38 zł. Z uwagi na powyższe sąd umorzył postępowanie w tej części, na podstawie art. 203§1 kpc w zw. z art. 355§1kpc, albowiem okoliczności sprawy nie wskazywały na to, aby czynność ta była sprzeczna z prawem, z zasadami współżycia społecznego albo zmierzała do obejścia prawa (art.203§4 kpc), zaś czynność ta nie wymagała zgody strony pozwanej (punkt I wyroku).

Sporna pomiędzy stronami była jedynie kwestia daty wymagalności roszczenia powoda, a co za tym idzie zasadności jego roszczenia o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie w jego spełnieniu.

Zgodnie z art. 418§3 ksh do instytucji tzw. "przymusowego wykupu akcji" zastosowanie mają przepisy art. 417 § 1-3 ksh. W myśl zaś art. 417 par 1 ksh do analizowanej instytucji odpowiednio należy stosować m.in. przepis art. 312 par 8 ksh. Nie regulują one jednak wprost omawianej kwestii.

Rozważając ją należy mieć jednak na uwadze istotę samej instytucji i zasady przeprowadzania przymusowego wykupu akcji. Jego skuteczne przeprowadzenie uzależnione jest od spełnienia szeregu przesłanek, a w tym od dokonania wykupu akcji z zachowaniem wymogów określonych w art. 417 § 1-3 k.s.h. Procedura wykupu składa się z szeregu czynności faktycznych i prawnych dokonywanych z udziałem trzech podmiotów: spółki (zarządu spółki), akcjonariuszy mniejszościowych (wyciskanych) i akcjonariuszy większościowych (zobowiązanych do wykupu akcji). Procedurę wykupu zapoczątkowuje uchwała powzięta na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki akcyjnej, która stanowi źródło dwóch stosunków zobowiązaniowych. Jeden dotyczy zobowiązania akcjonariuszy "wyciskanych" do wydania dokumentów akcji w zamian za cenę wykupu, z drugiego zaś wynika obowiązek akcjonariuszy wykupujących do wpłacenie sumy wykupu oraz do przejścia wykupywanych akcji zgodnie z planem podziału. Przejście własności wykupywanych akcji następuje w drodze czynności prawnych dokonanych w wykonaniu powyższych stosunków zobowiązaniowych. Można w tym zakresie wyodrębnić dwa etapy. W pierwszym, pomiędzy spółką a akcjonariuszami wykupywanymi dochodzą do skutku umowy przeniesienia akcji, na podstawie których spółka nabywa akcje we własnym imieniu, ale na rachunek akcjonariuszy, którzy zobowiązali się nabyć akcje. W doktrynie trafnie przyjmuje

się, że umowy te zawierane są pod warunkiem zawieszającym, a mianowicie, że cała cena wykupu zostanie zapłacona na rachunek spółki. Następnie spółka winna przenieść nabyte akcje na rzecz akcjonariuszy zobowiązanych do nabycia akcji. W konsekwencji należy przyjąć, że uiszczenie ceny wykupu przez akcjonariuszy większościowych (wykupujących akcje zgodnie z planem podziału) stanowi warunek sine qua non skuteczności całej procedury przymusowego wykupu akcji. Nie uiszczenie ceny wykupu, chociażby w części, powoduje upadek całej procedury wykupu akcji.

Odrębną kwestią jest natomiast cena wykupu akcji i sposób jej ustalenia. Zgodnie z art. 418 § 2 i art. 417 § 2 w zw. z art. 418 § 3 k.s.h. akcjonariusze większościowi mają obowiązek dokonania wykupu akcji za cenę ogłoszoną przez spółkę, przy czym nie jest istotne, czy cena ta wynika z wyceny biegłego wybranego przez walne zgromadzenie, czy też została ustalona przez sąd w trybie art. 312 § 8 k.s.h. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2008 r., II CSK 441/07).

Dlatego też w judykaturze wyrażono pogląd, że jeżeli pierwotna cena wykupu (ustalona przez biegłego) została zmodyfikowana przez sąd, w ten sposób, że uległa podwyższeniu po uiszczeniu przez akcjonariuszy większościowych ceny wykupu zgodnej z wyceną biegłego, to spoczywa na nich obowiązek uiszczenia różnicy w stosunku do wpłaconej wcześniej ceny wykupu na rachunek spółki. Obowiązek ten winien zostać zrealizowany w terminie trzech tygodni od dnia ogłoszenia ceny wykupu, ostatecznie ustalonej orzeczeniem sądu. Orzeczenie sądu ma charakter konstytutywny. Na jego podstawie dochodzi do zmiany stosunku zobowiązaniowego poprzez modyfikację ceny wykupu akcji (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2008 r., II CSK 441/07).

Reasumując, w okolicznościach przedmiotowej sprawy, po wydaniu przez Sąd Rejestrowy postanowienia z dnia 6 maja 2013r. w sprawie o sygn. akt WR IX NS Rej. KRS 6111/12/256, strona pozwana winna była niezwłocznie ogłosić ustaloną w tym postanowieniu cenę wykupu (do czego zresztą zobowiązywała ją wprost punkt II tegoż postanowienia), które to ogłoszenie otwierało bieg 3-tygodniowego terminu dla akcjonariusza większościowego do uiszczenia na rzecz spółki dopłaty ustalonej przez sąd.

Na marginesie należy przy tym zaznaczyć, że dywagacje pełnomocników stron co do daty uprawomocnienia się w/w postanowienia Sądu Rejestrowego były błędne. Na postanowienie sądu rejestrowego w części ustalającej cenę wykupu akcji nie przysługuje bowiem środek odwoławczy (por. 312§8 ksh w zw. z art.417§1 ksh i 418§3 ksh) a zatem jest ono prawomocne z momentem jego wydania.

Jak już wyżej wskazano termin 3 –tygodniowy jest więc terminem dla akcjonariuszy większościowych. Przepisy nie określają natomiast terminu, w którym zarząd spółki ma następnie przekazać akcjonariuszom mniejszościowym kwotę wpłaconą przez większościowego akcjonariusza na podstawie orzeczenia sądu.

Przepis art. 417§3 ksh w zw. z 418§3 ksh ustanawia jedynie „pierwotny” termin do wykupu akcji stanowiąc, iż zarząd powinien dokonać wykupu akcji na rachunek akcjonariuszy pozostających w spółce w terminie miesiąca od upływu terminu złożenia akcji, o którym mowa w art. 416 § 4, jednakże nie wcześniej niż po wpłaceniu ceny wykupu. Nie może mieć on zastosowania w sytuacji ustalenia wysokości ceny wykupu przez sąd rejestrowy, gdyż nie dochodzi w tym przypadku do powtórnego złożenia przez akcjonariusza mniejszościowego dokumentu akcji.

Niewątpliwie jednak z w/w przepisu a także istoty samej instytucji wynika, że zarząd nie może wypłacić akcjonariuszowi mniejszościowemu dopłaty do ceny akcji przed uiszczeniem jej przez akcjonariusza większościowego na rachunek spółki. Jak już bowiem wyżej wskazano, brak wpłaty przez akcjonariuszy większościowych dopłaty do ceny akcji wynikającej z orzeczenia sądu rejestrowego powoduje upadek całej instytucji przymusowego wykupu akcji, a tym samym akcjonariuszowi mniejszościowemu nie przysługuje roszczenie o zapłatę w stosunku do spółki.

Innymi słowy, roszczenie powoda jako akcjonariusza mniejszościowego powstało w okolicznościach przedmiotowej sprawy dopiero z momentem wpłaty ceny przez akcjonariusza większościowego.

Kolejną kwestią jest ustalenie daty jego wymagalności. W ocenie Sądu, skoro kwestia ta nie została uregulowana w przepisach ksh, to należy zastosować per analogiam ogólną zasadę wynikającą z art. 455 kc i przyjąć, iż zarząd powinien

wypłacić akcjonariuszom mniejszościowym uiszczoną na jego rachunek dopłatę do ceny akcji niezwłocznie (tj. bez nieuzasadnionej zwłoki – zwyczajowo 14 dni) licząc od dnia jej wpłaty przez akcjonariusza większościowego.

W niniejszej sprawie powód dochodząc roszczenia z tytułu zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie w płatności (art.481§1 i 2 kc) powinien był wykazać, zgodnie z ogólną regułą dowodową (art. 6 kc) wszystkie przesłanki warunkujące powstanie tego roszczenia, w tym przede wszystkim termin wymagalności roszczenia głównego. Z obowiązku tego się jednak nie wywiązał. Nie podjął bowiem żadnej inicjatywy dowodowej w celu ustalenia daty wpłaty dopłaty do ceny akcji przez akcjonariusza większościowego.

Sam fakt podnoszony przez pełnomocnika powoda, iż zarząd spółki nie ogłosił ceny wykupu nie jest tu kwestią kluczową. Fakt ogłoszenia otwiera bowiem jedynie bieg trzytygodniowego terminu do uiszczenia należności przez akcjonariusza większościowego na rachunek spółki. Niespornym było zaś, że skoro pozwana spełniła świadczenie w toku procesu, to wcześniej sama musiała je uzyskać od akcjonariusza większościowego, pomimo braku stosowanego ogłoszenia.

Wobec niewykazania przez powoda daty wymagalności roszczenia głównego, sąd żądania zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie w jego płatności oddalił.

Tym samym sąd uznał za niezasadne zaliczenie uiszczonej przez pozwaną kwoty 60.753,20 zł na poczet należności z tytułu odsetek ustawowych, co skutkowało oddaleniem roszczenia powoda w części, w której nie zostało ono cofnięte, tj. co do kwoty 3.505,38 zł (punkt II wyroku).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 zd. 2 kpc.

Zgodnie z jego treścią sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów (od część wygranej), jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

W części co do której powód cofnął pozew należy mu się zwrot poniesionych kosztów procesu albowiem zaspokojenie przez stronę pozwaną roszczenia w toku procesu należy uznać za jednoznaczne z przegraniem sprawy przez tę stronę (por. postanowienia SN: z dnia 20 sierpnia 1979 r., I CZ 92/79, Lex nr 8188 i z dnia 6 listopada 1984 r., IV CZ 196/84, Lex nr 8642). W niniejszej sprawie pozew nadany został w placówce pocztowej w dniu 19.09.2013r., zaś wpłata nastąpiła w dniu 14.11.2013r. Stwierdzenie o spełnieniu świadczenia w toku procesu wynika jedynie z porównania w/ w dat i irrelevantna jest w związku z tym okoliczność, czy pozwana wiedziała o wytoczeniu przeciwko niej powództwa.

Powód początkowo domagał się kwoty 60.753,20 zł a następnie cofnął powództwo co do kwoty 57.242,82 zł. Należało więc uznać, iż wygrał proces w 94% i w takiej też części pozwana powinna zwrócić mu poniesione koszty procesu.

Powód poniósł koszty w łącznej wysokości 5.268 zł, na które składały się: opłata od pozwu w wysokości 1.651 zł (w związku z ograniczeniem powództwa 1/2 opłaty od cofniętej części, tj. kwota 1.432 zł zostanie powodowi zwrócona), opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł i wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3.600 zł, ustalone na podstawie §6 ust.6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.02.163.1349 ze zm.). Pozwana powinna zwrócić mu więc 94% kwoty kosztów, tj. 4.952 zł (94% z 5.268), które zasądzone w punkcie III wyroku.

W ocenie Sądu brak było podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie art.101 kpc i obciążenia kosztami procesu powoda. Nie można bowiem uznać aby pozwana nie dała powodu do wytoczenia powództwa, skoro zaniedbała swój obowiązek wynikający z orzeczenia sądu i nie ogłosiła ceny wykupu (czemu pełnomocnik pozwanej nie zaprzeczył). Tym samym spowodowała, że termin 3 – tygodniowy dla akcjonariusza nie rozpoczął biegu, co z kolei miało wpływ na termin powstania i wymagalności roszczenia powoda. Ponadto pozwana nie zareagowała na wysłane jej wezwanie do zapłaty, a przynajmniej w toku niniejszego procesu nie wykazała aby taka reakcja nastąpiła.